

Business Skills for Youth
in the CCI sector

MODUL 5

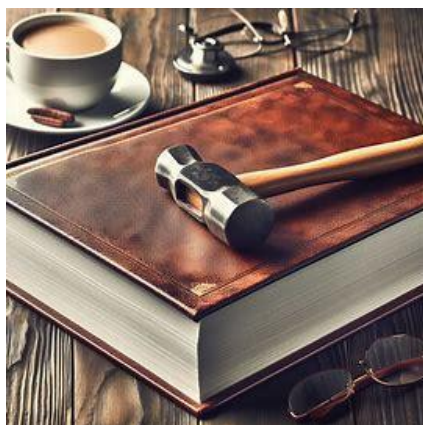
JURIDISKA OCH ETISKA FRÅGOR INOM CCI

TEMA 5.1

INTRODUKTION TILL JURIDISKA OCH ETISKA FRÅGOR INOM CCI-SEKTORN

Co-funded by
the European Union

Innehåll

I den kulturella och kreativa industrins vidsträckta hav, där kreativitet möter handel, finns det ett komplext samspel mellan juridiska och etiska frågor. Denna modul utforskar det mångfacetterade landskapet av dessa frågor och undersöker de utmaningar, konsekvenser och möjliga lösningar som uppstår inom denna dynamiska sektor.

Dessutom har den kulturella och kreativa industrin ett betydande inflytande när det gäller att forma det offentliga samtalet och allmänhetens uppfattningar, vilket väcker etiska frågor om upphovsmännens makt och ansvar. Spridningen av felaktig information och propaganda, från mediemanipulation till propaganda, kan få långtgående konsekvenser och undergräva demokratiska värderingar och social sammanhållning.

I det ständigt föränderliga landskapet inom den kulturella och kreativa industrin krävs vaksamhet, samarbete och ett engagemang för principfasta metoder för att navigera i det juridiska och etiska havet. Genom att upprätthålla upphovsmännens rättigheter, främja mångfald och inkludering samt främja etisk medvetenhet kan intressenter styra mot en mer rättvis, ansvarsfull och kulturellt berikande framtid för alla.

Vad är Legal Concern inom CCI-sektorn?

Juridiska frågor: Den kulturella och kreativa industrin verkar inom ett ramverk av lagar och förordningar som är utformade för att skydda immateriella rättigheter, säkerställa rättvis konkurrens och upprätthålla upphovsmännens rättigheter. Det kan dock vara svårt att navigera i denna juridiska terräng, särskilt i den digitala tidsåldern där gränser suddas ut och intrång är utbredda.

Ett av de främsta juridiska problemen är immateriella rättigheter. Upphovsmän förlitar sig på upphovsrätt, varumärken och patent för att skydda sina skapelser från obehörig användning eller exploatering. Den enkla digitala reproduktionen och distributionen har dock gjort det allt svårare att hävda dessa rättigheter, vilket har lett till omfattande piratkopiering och obehörig reproduktion.

En annan juridisk utmaning är avtalsrätten. När upphovsmän samarbetar med olika intressenter, inklusive distributörer, producenter och investerare, blir villkoren i deras avtal avgörande. Tvister om äganderätt, royalties och kreativ kontroll uppstår ofta, vilket understryker behovet av tydliga och verkställbara avtal för att skydda alla inblandade parter intressen.

Dessutom verkar den kulturella och kreativa industrin på en global marknad, vilket kräver efterlevnad av olika juridiska ramverk i olika jurisdiktioner. Detta innebär utmaningar när det gäller regelefterlevnad, skattskyldigheter och kulturell känslighet, vilket kräver att kreatörerna navigerar i en komplex väv av lagar och förordningar.

Vad är en etisk fråga inom konsten?

Etiska frågor: Utöver juridiska överväganden brottas den kulturella och kreativa industrin också med en mängd etiska frågor som formar dess praxis och påverkar dess intressenter. Kärnan i dessa frågor är spänningen mellan konstnärlig frihet och socialt ansvar, när kreatörer balanserar sin kreativa vision med den potentiella inverkan som deras arbete har på samhället.

Ett etiskt dilemma kretsar kring kulturell appropriering och representation. När kreatörer hämtar inspiration från olika kulturer och perspektiv uppstår frågor om äktheten i deras framställning och respekten för kulturarvet. Appropriering, stereotyper och felaktig representation kan vidmakthålla skadliga stereotyper och undergräva den kulturella integriteten, vilket leder till krav på ökad känslighet och kulturellt utbyte.

Ett annat etiskt problem är utnyttjandet av arbetskraft och talanger inom branschen. Från obetalda praktikplatser till exploaterande kontrakt, många kreatörer, särskilt nya konstnärer, står inför osäkra arbetsförhållanden och ekonomisk osäkerhet. Att ta itu med frågor om rättvis ersättning, mångfald på arbetsplatsen och inkludering är avgörande för att främja ett mer rättvist och hållbart kreativt ekosystem.

Viktiga aspekter av juridiska och etiska frågor i CCI:

Inom ramen för de kulturella och kreativa näringarna (CCI) i Europa finns det flera juridiska och etiska frågor som måste hanteras för att säkerställa skyddet av kulturarvet, immateriella rättigheter och rättvis behandling av upphovsmän och konsumenter. Denna modul kommer att vägleda dig till att:

- **Immateriella rättigheter:** CCI:s ramverk omfattar branscher som förlag, musik, film, mode och design, där immateriella rättigheter (IPR) spelar en avgörande roll. Det handlar om att skydda upphovsrätter, varumärken och patent samt att se till att dessa rättigheter upprätthålls mot intrång och piratkopiering. Det är viktigt att skapa balans mellan upphovsmännens, rättighetsinnehavarnas och konsumenternas intressen och samtidigt främja kreativitet och innovation.
- **Bevarande av kulturarvet:** CCI:s ramverk omfattar sektorer som hanterar kulturarv, t.ex. museer, gallerier, bibliotek och arkiv. Juridiska och etiska frågor uppstår när det gäller bevarande, digitalisering och tillgänglighet till kulturella artefakter och historiskt material. Frågor som repatriering av kulturföremål, skydd av inhemsk kunskap och kulturell känslighet i representationen måste hanteras för att säkerställa att kulturarvet bevaras och främjas.
- **Kulturell mångfald och representation:** CCI:s ramverk bör främja kulturell mångfald och representation, både när det gäller produktion och konsumtion av innehåll. Etiska frågor uppstår när det gäller skildringen av olika kulturer och samhällen, liksom när det gäller främjandet av stereotyper och kulturell appropriering. Policyer och initiativ som syftar till att stödja olika upphovsmän, främja inkluderande innehåll och främja interkulturell dialog är avgörande för att hantera dessa frågor.

- **Rättvis ersättning och arbetsrätt:** Inom ramen för de kulturella och kreativa näringarna står kreatörer och kulturarbetare ofta inför utmaningar som rör rättvis ersättning, osäkra anställningsvillkor och brist på socialt skydd. Det uppstår etiska problem när det gäller rättvis behandling av arbetstagare, inklusive konstnärer, artister, författare och andra kulturarbetare. Att säkerställa skälig ersättning, anständiga arbetsvillkor och tillgång till sociala förmåner för kulturarbetare är avgörande för att främja en hållbar och rättvis kultursektor.
- **Digital omvandling och tillgång till kultur:** Den digitala omvandlingen av CCI:s ramverk väcker frågor om tillgång till kultur, digital inkludering och överkomliga priser. Samtidigt som den digitala tekniken erbjuder nya möjligheter för distribution av innehåll, samarbete och publikengagemang finns det också utmaningar som rör den digitala klyftan, tillgänglighetshinder och överkomliga priser. Politik och initiativ som syftar till att överbrygga den digitala klyftan, främja digital kompetens och säkerställa överkomlig tillgång till kulturellt innehåll är avgörande för att ta itu med dessa problem.
- **Etisk användning av data och teknik:** Eftersom CCI:s ramverk i allt högre grad förlitar sig på datadriven teknik som artificiell intelligens, analys av stora datamängder och digitala plattformar uppstår etiska frågor om datasekretess, algoritmisk partiskhet och övervakning. Att säkerställa öppenhet, ansvarsskyldighet och etisk användning av data och teknik inom kultursektorn är avgörande för att skydda enskildas rättigheter och främja tillit och förtroende bland upphovsmän och konsumenter.

Ytterligare material:

- https://en.wikipedia.org/wiki/Richard_Prince
- <https://www.unesco.org/en/emergencies/culture/learning/creative-industries>
 - [Mervärdesskatt \(moms\) - Europeiska kommissionen \(europa.eu\)](#)
 - [Regler för e-handel i EU | Att forma Europas digitala framtid \(europa.eu\)](#)

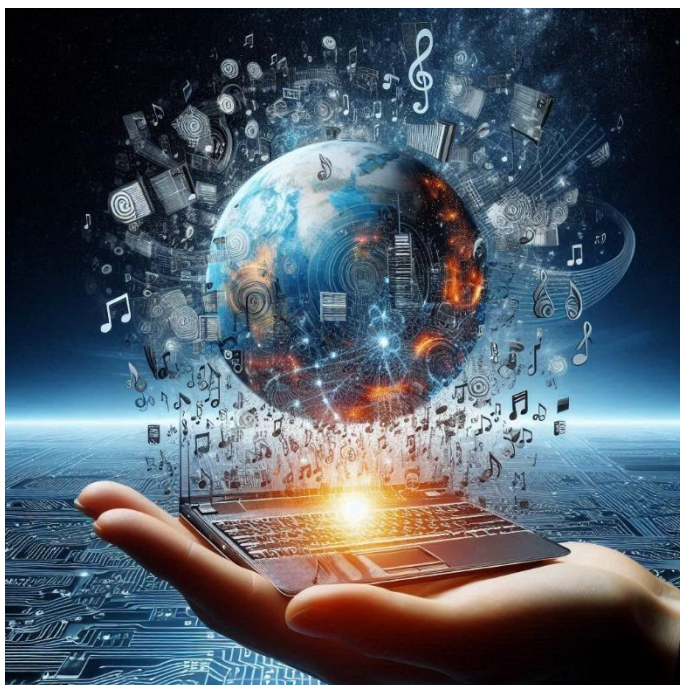
BuS Youth

Business Skills for Youth
in the CCIs sector

JURIDISKA OCH ETISKA FRÅGOR INOM CCI

TEMA 5.2

VIKTIGA JURIDISKA ÖVERVÄGANDEN

Innehåll

Juridiska och etiska frågor inom de kulturella och kreativa branscherna är viktiga att förstå och navigera i för både utövare och konsumenter. Dessa problem omfattar ett brett spektrum av frågor, från immateriella rättigheter till kulturell appropriering och representation.

Att förstå och ta itu med dessa juridiska och etiska problem är avgörande för att främja ett levande, ansvarsfullt och inkluderande kulturellt och kreativt landskap. Det kräver samarbete mellan kreatörer, branschintressenter, beslutsfattare och konsumenter för att upprätthålla principer om integritet, respekt och socialt ansvar.

Viktiga juridiska överväganden i CCI?

Juridiska frågor inom de kulturella och kreativa branscherna handlar om att säkerställa efterlevnad av lagar och förordningar som reglerar olika aspekter av skapande, produktion, distribution och konsumtion av kulturella produkter. De juridiska frågorna inom dessa branscher är mångfacetterade och omfattar olika aspekter som immateriella rättigheter, avtal, efterlevnad av regler och kulturell känslighet. De viktigaste juridiska övervägandena är:

1. **Immateriella rättigheter:** Upphovsrätts-, varumärkes- och patentlagar skyddar den immateriella äganderätten för skapare och organisationer inom den kulturella och kreativa sektorn. Juridiska problem uppstår vid intrång i dessa rättigheter, inklusive obehörig reproduktion, distribution eller anpassning av kreativa verk, samt missbruk av varumärken och patent. I nästa kapitel hittar du mer information om immateriella rättigheter
2. **Avtal och licensiering**
3. **Reglering och efterlevnad**
4. **Sekretess och dataskydd**
5. **Tillgänglighet och rättigheter för personer med funktionsnedsättning**
6. **Internationell rätt och gränsöverskridande transaktioner**
7. **Etiska och juridiska normer**

För att hantera dessa juridiska problem krävs medvetenhet om relevanta lagar och förordningar, samråd med juridiska experter, genomförande av efterlevnadsåtgärder och kontinuerlig övervakning av den rättsliga utvecklingen inom de kulturella och kreativa branscherna.

Vad är kontrakt och licensiering samt reglering och efterlevnad inom konst?

Avtal och licensiering: Juridiska avtal spelar en avgörande roll i de kulturella och kreativa branscherna och reglerar relationerna mellan upphovsmän, producenter, distributörer och andra intressenter. Det handlar bland annat om förhandling och tillämpning av avtal, rättvis ersättning för kreativa bidrag och licensiering av immateriella rättigheter för olika användningsområden.

- **Rättighets- och licensavtal:** Tydliga och välformulerade avtal är avgörande för att definiera rättigheter och skyldigheter för inblandade parter, inklusive upphovsmän, distributörer och licenstagare.
- **Royalties och kompensation:** Att fastställa rättvisa ersättningsvillkor, inklusive royalties, är avgörande för att undvika tvister och säkerställa att upphovsmännen får lämplig ersättning för sitt arbete.

Reglering och efterlevnad: Kulturella och kreativa aktiviteter är föremål för regleringar som införs av myndigheter och branschorganisationer. Juridiska frågor inkluderar efterlevnad av lagar relaterade till innehållsstandarder, censur, reklam, beskattning, arbetsförhållanden, hälsa och säkerhet samt miljöskydd.

- **Censur och innehållsbegränsningar:** Kulturella och kreativa branscher möter ofta censur och innehållsbegränsningar, som varierar mellan olika jurisdiktioner. Att förstå och följa lokala regler är avgörande för att undvika juridiska utmaningar.

- **Åldersbegränsningar:** Det är viktigt att följa åldersgränserna för visst innehåll, t.ex. filmer, videospel och musik, för att undvika rättsliga följder.

Vad innebär integritet och dataskydd samt tillgänglighet och rättigheter för funktionshindrade i CCI-sektorn?

Sekretess och dataskydd: I den digitala tidsåldern reglerar lagar om dataskydd insamling, användning och delning av personuppgifter av kulturella och kreativa organisationer. Juridiska frågor omfattar efterlevnad av dataskyddsbestämmelser, inhämtande av samtycke till databehandling, skydd av känslig information **och** förebyggande av dataintrång.

Hantering av personuppgifter: Insamling, lagring och behandling av personuppgifter, särskilt på digitala plattformar, måste följa dataskyddslagar för att undvika rättsliga konsekvenser och skydda användarnas integritet.

Tillgänglighet och rättigheter för personer med funktionsnedsättning: Det finns lagstadgade skyldigheter att se till att kulturella produkter och tjänster är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Det gäller bland annat efterlevnad av tillgänglighetsstandarder för digitalt innehåll, tillhandahållande av anpassningar för liveevenemang och undanröjande av hinder för deltagande i kulturella aktiviteter.

Vad innebär internationell rätt och gränsöverskridande transaktioner samt etiska och juridiska normer inom CCI-sektorn?

Internationell rätt och gränsöverskridande transaktioner: Globaliseringen har lett till gränsöverskridande transaktioner och samarbeten inom de kulturella och kreativa branscherna, vilket kräver efterlevnad av internationella fördrag, handelsavtal och immaterialrättsliga lagar. Juridiska problem inkluderar jurisdiktionsfrågor, verkställighet av avtal över gränserna och skydd av immateriella rättigheter i flera jurisdiktioner.

Etiska och juridiska standarder: Juridisk efterlevnad korsas ofta av etiska överväganden, till exempel att undvika skadligt innehåll, respektera kulturell mångfald och främja socialt ansvar. Kulturella och kreativa organisationer måste navigera i dessa komplexa frågor samtidigt som de upprätthåller etiska standarder och juridiska skyldigheter.

Kulturell appropriering: Kulturella och kreativa verk måste kunna hantera frågor som rör kulturell känslighet och kulturell appropriering. Juridiska problem kan uppstå om verken uppfattas som respektlösa eller appropriativa för specifika kulturer.

Ursprungsbefolkningars rättigheter: Vissa kreativa verk kan innehålla traditionell kunskap eller uttryck från ursprungsbefolkningar, vilket kräver respekt för ursprungsbefolkningarnas rättigheter och efterlevnad av rättsliga ramverk som skyddar dem.

Ytterligare några viktiga frågor:

1. Arbetsrätt och anställningsrätt:

- **Avtalsförhållanden:** Det är viktigt att se till att arbets- och anställningslagar följs, särskilt när man anlitar konstnärer, artister eller frilansare, för att förhindra rättsliga tvister.
- **Avtal om arbete för anställning:** Att klargöra arbetsförhållandets natur, särskilt när man skapar beställningsverk, är avgörande för att fastställa äganderätt och rättigheter.

2. Reklam och rekommendationer:

- **Sanning i reklam:** Annonser och marknadsföringsaktiviteter måste följa lagar om sanning i reklam för att undvika vilseledande konsumenter och potentiella rättsliga åtgärder.
- **Offentliggörande av sponsring:** Transparent redovisning av betalda sponsringar och samarbeten är nödvändigt för att följa regler och upprätthålla förtroendet hos publiken.

3. Framväxande teknik:

- **Virtuell verklighet (VR) och förstärkt verklighet (AR):** Juridiska överväganden relaterade till användningen av ny teknik i kreativa branscher, såsom VR och AR, kan omfatta immateriella rättigheter, integritetsfrågor och potentiella regleringsfrågor.

4. Licensiering av evenemang och lokaler:

- **Tillstånd för evenemang:** För att anordna kulturevenemang, föreställningar eller utställningar kan det krävas att du skaffar nödvändiga licenser och tillstånd för att följa lokala bestämmelser.

5. Sociala medier och onlineplattformar:

- **Moderering av innehåll:** Hantering av användargenererat innehåll på sociala medieplattformar innebär juridiska överväganden relaterade till innehållsmoderering, immateriella rättigheter och efterlevnad av plattformens policyer.

Ytterligare material:

- <https://culture.ec.europa.eu/policies/regulatory-framework>
- https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/cultural-and-creative-industries_en

BuS Youth

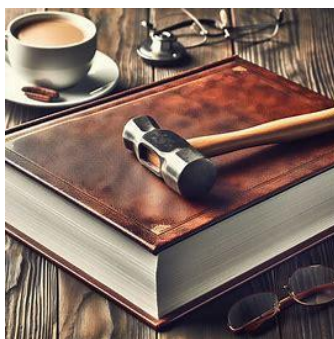
Business Skills for Youth
in the CCI sector

MODUL 5

JURIDISKA OCH ETISKA FRÅGOR INOM CCI

TEMA 5.3

IMMATERIELLA RÄTTIGHETER I CCI

Innehåll

Som vi redan har betonat omfattar de kulturella och kreativa branscherna en rad olika sektorer, bland annat musik, film, litteratur, bildkonst, design och mode. De juridiska frågorna inom dessa branscher är mångfacetterade och omfattar olika aspekter som immateriella rättigheter, avtal, efterlevnad av regelverk och kulturell känslighet.

Det primära syftet med denna modul är att ge deltagarna en helhetsförståelse för immaterialrättens huvudområden inom de kreativa och kulturella näringarna (CCI) genom att ta upp viktiga utmaningar som är unika för denna sektor. För unga entreprenörer är det avgörande att förstå immateriella rättigheter när de inleder sina satsningar inom de kulturella och kreativa näringarna. Immateriella rättigheter avser skapelser av sinnet, till exempel uppfinningar, litterära och konstnärliga verk, mönster, symboler, namn och bilder som används i handeln.

Att skydda innovationer: Unga entreprenörer kommer ofta med nya idéer och innovationer. Att skydda dessa innovationer genom patent, varumärken eller upphovsrätt kan ge dem en konkurrensfördel på marknaden. Det är viktigt för unga företagare att förstå de olika typer av immaterialrättsligt skydd som finns och hur man ansöker om dem.

Förhindra stöld eller missbruk: Utan ett ordentligt immaterialrättsligt skydd riskerar unga företagare att deras idéer stjäls eller missbrukas av andra. Detta kan undergräva deras förmåga att bygga upp framgångsrika företag och dra nytta av sina innovationer. Genom att säkra IP-rättigheter kan de avskräcka potentiella intrångsgörare och hävda sin äganderätt till sina skapelser.

Utnyttja IP-tillgångar: IP kan också vara värdefulla tillgångar som unga entreprenörer kan utnyttja för att locka investerare, säkra partnerskap eller generera intäkter genom licensavtal eller försäljning. Att förstå värdet av sin IP-portfölj och hur man kan tjäna pengar på den kan hjälpa unga entreprenörer att bygga upp hållbara företag.

Att navigera mellan samarbete och avtal: Inom de kulturella och kreativa branscherna är samarbeten vanliga, men de kan också ge upphov till immaterialrättsliga frågor. Unga entreprenörer bör vara medvetna om hur de ska navigera i samarbeten med andra kreatörer eller organisationer, bland annat genom att utarbeta tydliga avtal som beskriver ägande- och användningsrättigheter.

Undvika intrång: På samma sätt som det är viktigt att skydda sina egna immateriella rättigheter måste unga företagare också respektera andras immateriella rättigheter. Detta innebär att de måste göra grundliga undersökningar för att säkerställa att deras produkter eller tjänster inte gör intrång i befintliga patent, varumärken eller upphovsrätter.

Hålla sig informerad: Lagar och förordningar om immateriella rättigheter kan vara komplicerade och variera mellan olika jurisdiktioner. Unga företagare bör hålla sig informerade om förändringar i IP-lagstiftningen och söka juridisk rådgivning vid behov för att säkerställa efterlevnad och maximera skyddet av sina immateriella tillgångar.

Genom att förstå vikten av immateriella rättigheter och vidta proaktiva åtgärder för att skydda sina innovationer kan unga entreprenörer inom de kulturella och kreativa branscherna positionera sig för framgång och samtidigt skydda sina rättigheter och intressen.

Vad är immateriell egendom inom CCI-sektorn?

Immaterialrätt omfattar patent, upphovsrätt, varumärken och företagshemligheter. Alla dessa områden har ett samband eftersom de handlar om att skydda produkter som skapats av hjärnan, men på andra sätt är de mycket olika.

Immateriella rättigheter spelar en avgörande roll i de kulturella och kreativa näringarna, som omfattar ett brett spektrum av sektorer som musik, film, litteratur, bildkonst, design, mode med mera. Immateriella rättigheter skyddar enskilda personers eller företags skapelser och uppmuntrar till innovation och kreativitet samtidigt som de ger upphovsmännen möjlighet att dra nytta av sitt arbete.

Immateriella rättigheter är de exklusiva rättigheter som intellektuella skapare har till sina verk. De beviljas enligt lag för en viss tidsperiod för att hindra tredje part från att använda verken utan upphovsmannens tillstånd. Upphovsrätt finns till litteratur, konst, fotografier, programvara och andra kreativa verk¹. Den omfattar rätten att utnyttja verket (ägenderätten) och rätten att skydda upphovsmannens personliga koppling till verket (den ideella rätten). Upphovsrätten är därför ett viktigt medel för att främja kulturellt skapande och skydda upphovsmännens innovation och uttryck. Det bör noteras att upphovsrätten gäller så länge som upphovsmannen lever och sjuttio år efter hans död.

Vad kallar vi Copyright inom CCI-sektorn?

Intrång i upphovsrätten: Att skydda originalverk från obehörig användning är en viktig angelägenhet. Upphovsrättsintrång kan leda till rättsliga åtgärder, skadestånd eller behov av att upphöra med distributionen av det verk som intrånget gäller.

Med andra ord är upphovsrätten en grundläggande aspekt av immateriella rättigheter i kreativa branscher. Den ger upphovsmän ensamrätt till sina originalverk, t.ex. litterära, konstnärliga och musikaliska verk.

Skydd: Upphovsrättsskyddet inträder automatiskt när ett verk skapas och det gäller i allmänhet under upphovsmannens livstid plus ett visst antal år (varaktigheten varierar beroende på jurisdiktion).

Användning och licensiering: Upphovsmän kan licensiera sina upphovsrättsskyddade verk, vilket gör att andra kan använda dem för specifika ändamål samtidigt som de behåller kontrollen och får ersättning.

Vad kallar vi varumärkesskydd inom Art?

Skydd av varumärken: Att upprätthålla och skydda varumärken är avgörande för varumärkesidentiteten och för att förhindra obehörig användning eller förfalskning. Varumärken skyddar särskiljande tecken, symboler eller namn som används för att identifiera och särskilja varor eller tjänster. I de kulturella och kreativa branscherna representerar varumärken ofta varumärken som förknippas med specifika verk eller produkter. Varumärken registreras hos relevanta myndigheter och ger ensamrätt att använda varumärket i samband med specifika varor eller tjänster. Starka varumärken bidrar till varumärkesigenkänning och kan vara värdefulla tillgångar för kulturella och kreativa företag.

Vad vi kallar patent och affärshemligheter inom konsten?

Patent: Begränsad tillämplighet: Även om patent oftare förknippas med uppfinningar och tekniska innovationer kan de också vara relevanta i vissa kreativa branscher, särskilt sådana som omfattar unika processer eller tekniker.

Företagshemligheter: Konfidentiell information: Företagshemligheter skyddar konfidentiell affärsinformation, inklusive processer, formler och annan äganderättsligt skyddad kunskap. Inom de kulturella och kreativa branscherna kan det vara avgörande att skydda företagshemligheter för att behålla en konkurrensfördel.

Andra viktiga aspekter av immateriella rättigheter i de kulturella och kreativa industrierna

1. Moraliska rättigheter:

- **Upphovsmannens rättigheter:** Vissa jurisdiktioner erkänner moraliska rättigheter som skyddar upphovsmännens personliga intressen och anseende. Dessa rättigheter kan omfatta tillskrivning, rätten att invända mot nedsättande behandling av verket och rätten att upprätthålla verkets integritet.

2. Licensiering och royalties:

- **Intäktsgenerering:** Immateriella rättigheter gör det möjligt för upphovsmän att licensiera sina verk till andra för användning på olika sätt, vilket genererar intäkter genom licensavgifter och royalties.
- **Kontraktuella överenskommelser:** Licensavtal beskriver villkoren för hur ett verk får användas, med angivande av ersättning, varaktighet och andra relevanta detaljer.

3. Utmaningar och verkställighet:

- **Piratkopiering och varumärkesförfalskning:** Kreativa branscher står ofta inför utmaningar relaterade till piratkopiering och varumärkesförfalskning, där otillåtna kopior eller imitationer av verk distribueras. Att upprätthålla immateriella rättigheter är avgörande för att bekämpa dessa problem.
- **Global karaktär:** Eftersom kreativa verk ofta distribueras globalt kan det vara komplicerat att navigera mellan olika jurisdiktioner när det gäller att hävda immateriella rättigheter.

4. Öppen källkod och Creative Commons:

- **Alternativa licensieringsmodeller:** I vissa kreativa branscher kan upphovsmän välja att släppa sina verk under open source-licenser eller Creative Commons-licenser, vilket möjliggör en mer flexibel användning och delning av kreativt innehåll samtidigt som vissa rättigheter bibehålls.

Ytterligare material:

- [På insidan av WIPO](#)
- <https://www.creativityculturecapital.org/blog/2021/09/13/intellectual-property-the-assets-of-the-creative-economy/>
 - <https://www.youtube.com/watch?v=xYZ70EH3dwc&t=6s>
- <https://www.southafricanculturalobservatory.org.za/download/1051/456ac9b0d15a8b7f1e71073221059886/Publication+Rapport+---+Intellektuell+ägarerätt+inom+den+kulturella+och+kreativa+industrin>
 - [Upphovsrätt | Att forma Europas digitala framtid \(europa.eu\)](#)

BuS Youth

Business Skills for Youth
in the CCIs sector

JURIDISKA OCH ETISKA FRÅGOR INOM CCI

TEMA 5.4

**MÖJLIGHETER OCH UTMANINGAR FÖR CCI I DEN
DIGITALA MILJÖN: DE ETISKA FRÅGORNA**

Innehåll

I dagens digitala tidsålder har kulturindustrins landskap genomgått en djupgående omvandling. Den digitala tekniken har revolutionerat vårt sätt att skapa, konsumera och distribuera kulturprodukter, vilket innebär både möjligheter och etiska utmaningar. I takt med att den digitala miljön fortsätter att utvecklas är det nödvändigt att kritiskt granska de etiska konsekvenserna av denna nya era av kulturproduktion. Denna modul utforskar viktiga etiska frågor i den digitala kulturindustrin och föreslår strategier för att navigera i dem på ett ansvarsfullt sätt.

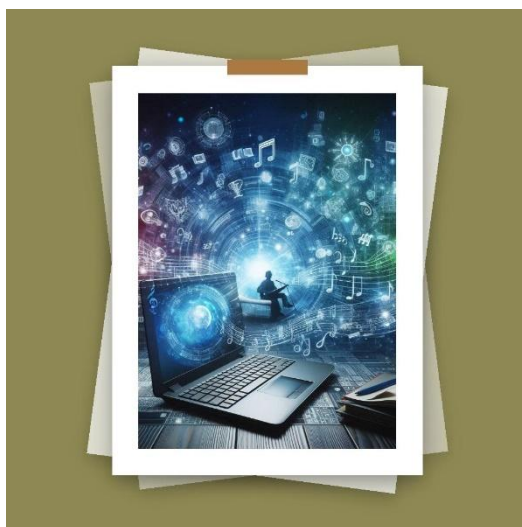
En av de främsta etiska frågorna inom den digitala kulturindustrin är frågan om immateriella rättigheter. Den enkla digitala reproduktionen och distributionen har gjort det allt svårare att skydda kreativa verk från obehörig användning och intrång. Piratkopiering, olaglig nedladdning och obehörig delning av upphovsrättsskyddat material utgör betydande hot mot försörjningen för konstnärer, författare, musiker och andra innehållsskapare. Dessutom har framväxten av digitala plattformar och sociala medier suddat ut gränserna för ägande och tillskrivning, vilket väcker frågor om vem som har rätt att dra nytta av kulturella produkter och kreativa uttryck.

Dessutom står den digitala kulturindustrin inför etiska utmaningar som rör arbetsrätt och rättvis ersättning. Gig-ekonomin och framväxten av digitala plattformar har omformat arbetslandskapet och skapat nya möjligheter för frilansande konstnärer och kreatörer. Dessa plattformar prioriterar dock ofta effektivitet och kostnadseffektivitet framför arbetstagarnas välbefinnande och rättigheter. Frilansare kan utsättas för osäkra arbetsvillkor, exploatering och otillräcklig ersättning, vilket väcker frågor om digitala plattformars och arbetsgivares etiska ansvar för att säkerställa rättvis och skälig behandling.

Vad för med sig den nya digitala eran inom konsten?

För kultursektorn kräver den digitala teknikens ökande betydelse en konsekvent översyn av lagstiftningen om immateriella rättigheter. EU:s regler på detta område återspeglar det föränderliga digitala landskapet för att säkerställa att konstnärers och organisationers rättigheter skyddas och att den breda tillgången till kultur tryggas för framtiden. Dessutom är målgrupper och marknader i allt högre grad online, vilket understryker behovet av att tillämpa rätt politik för onlinehandel, beskattning samt etablering och drift av företag.

Streaming har blivit den viktigaste distributionskanalen för vissa kreativa aktiviteter. Internet har gjort det möjligt att distribuera kreativt arbete online genom att skapa innovativa tjänster som streaming, onlinepublicering, programvara, digital konst och fotografi samt artificiell intelligens. Streamingplattformar som Spotify och Googles YouTube har t.ex. blivit de främsta sätten för musik att nå ut till människor och branschens främsta intäktskälla.

I takt med att streaming blivit allt vanligare, inte minst sedan covid-19-pandemin, har streamingplattformarna kommit att kontrollera distributionen av och intäkterna från musik. Spotify och YouTube står för tre fjärdedelar av alla strömmar globalt. Tillsammans med dominerande digitala plattformar som Apple och Amazon dominerar fyra företag marknaden. Denna dominans ger plattformar som Spotify möjlighet att ta ut höga avgifter av stora och små skivbolag för rätten att nå ut till publiken.

Före streaming fick ett skivbolag 70 procent av varje albumförsäljning, medan resten betalade alla arbetsintensiva tjänster som krävdes för att tillverka, distribuera och sälja en skiva. Med streaming är fördelningen likartad, men de återstående 30 procenten går helt och hållet till streamingplattformar som Spotify. Nivåerna på royaltybetalningarna till innehållsproducenter kritiserar som låga av flera stora och oberoende artister.

Oberoende artister och småföretag står inför ytterligare utmaningar i en bransch som domineras av en handfull streamingplattformar som innehållsskaparna är beroende av för att distribuera sina verk. Musikbranschen, inklusive marknaden för digital streaming, är redan mycket koncentrerad, vilket gör branschen mycket orättvis gentemot artisterna.

Piratkopiering, särskilt digital piratkopiering, är en viktig fråga. Den hindrar många kreativa arbetare, särskilt i utvecklingsländer, från att tjäna rättmätiga vinster från upphovsrätten i den kreativa industrin. På grund av piratkopiering och avsaknaden av effektiva mekanismer för att driva in royalty går utvecklingsländerna miste om individuella betalningar och vinster, skattepliktiga inkomster och offentliga medel. Men de går också miste om möjligheter att bygga upp en självförsörjande ekonomi.

- Dessutom är det inte bara de primära industrierna för inspelning, produktion och distribution som drabbas.
- Sekundära branscher som marknadsförings- och kommunikationsmedia, tillverkning av material och varor, artistagenter och specialistbyråer förlorar också inkomster eller utvecklas inte. Immateriella rättigheter måste bygga på starka institutionella ramverk.

Omfattningen och tillämpningen av immateriella rättigheter (IPR) i den digitala miljön är oklar. Immateriella rättigheter skyddar kreativiteten i originalverk. Men IPR-systemet utformades för en analog miljö.

Digitala reproduktioner, multipel delning och nya affärsmodeller som streaming representerar ett värde i den digitala domänen men en utmaning för upphovsrättsexperter. Inom musikindustrin fick artisterna till exempel royaltyavgifter för varje sålt fonogram. Men på streamingplattformar är royaltyn inte kopplad till nedladdningar utan till en förhandlad procentandel av användarnas abonnemangavgifter.

Oberoende artister har ofta en svag förhandlingsposition gentemot musikbolag eller streamingtjänster. Ny och framväxande teknik ger också upphov till andra frågor:

- Kan begagnade e-böcker säljas vidare?
- Är plattformar ansvariga för obehörigt uppladdat innehåll?

- Kräver datautvinning med artificiell intelligens upphovsrättsavgifter?

AI-genererat innehåll i CCI:s I takt med att artificiell intelligens fortsätter att utvecklas upptäcks nya användningsområden som kan förändra de kreativa branschernas arbetssätt avsevärt. En av dessa användningsområden är känd som generativ AI, som beskrivs av IBM: "Det hänvisar till djupinlärningsmodeller som kan generera högkvalitativ text, bilder och annat innehåll baserat på de data som de tränats på." Användningen av generativ AI kan leda till positiva förändringar och göra det möjligt för användare att nå nya kreativa potentialer som bara är möjliga med avancerad teknik. Men precis som framväxten av AI-chattbottar som Chat GPT förde med sig frågor om var gränserna för AI bör sättas, väcker AI-genererat innehåll som blir en del av mainstreamkulturen sina egna etiska frågor som är viktiga för både användare och utvecklare att överväga. På sociala medier-appen TikTok är det en trend att använda AI för att härma populära sångares röster, så att användarna kan höra hur det skulle vara om deras favoritsångare gjorde en cover på en låt av en annan artist.

Några andra viktiga frågor i CCI:s digitala miljö

1. **Kulturell appropriering:** Detta är en omtvistad fråga där element från en kultur antas eller används av medlemmar i en annan kultur utan tillstånd eller förståelse. Det väcker frågor om respekt, utnyttjande och maktdynamik, särskilt när marginaliserade kulturer är inblandade. Känslighet och medvetenhet är avgörande för att undvika att skada vidmakthålls.
2. **Representation och mångfald:** De kulturella och kreativa branscherna spelar en viktig roll för att forma samhällets berättelser och uppfattningar. Etiska överväganden uppstår när det gäller att korrekt representera olika röster och erfarenheter, undvika skadliga stereotyper och främja inkludering i skapandet och konsumtionen av innehåll. Samtidigt som digital teknik har potential att förstärka marginaliserade röster och demokratisera tillgången till kulturproduktion, riskerar den också att vidmakthålla befintliga ojämlikheter och

stereotyper. Kulturell appropriering, whitewashing och underrepresentation av minoritetsperspektiv är fortfarande vanliga problem i den digitala kulturindustrin, vilket återspeglar bredare maktdynamik och strukturella ojämlikheter i samhället. Innehållsskapare och digitala plattformar måste därför sträva efter att främja inkluderande och autentiska representationer som återspeglar mångfalden av mänskliga erfarenheter och perspektiv.

3. **Yttrandefrihet kontra skada:** Att balansera rätten till yttrandefrihet med behovet av att förhindra skada, till exempel hatpropaganda eller uppmaning till våld, är en komplex etisk utmaning. Innehållsskapare måste navigera i denna balans på ett ansvarsfullt sätt och inse den potentiella inverkan som deras arbete kan ha på individer och samhällen.

4. **Sekretess och dataskydd:** Med den ökande digitaliseringen av kulturella produkter och plattformar har oron för integritets- och dataskydd blivit mer uttalad. Att samla in, lagra och använda personuppgifter på ett etiskt och transparent sätt är avgörande för att upprätthålla förtroendet hos publiken och följa relevanta bestämmelser.

5. **Arbete och rättvis ersättning:** Det är ett etiskt imperativ att säkerställa rättvis ersättning och rättvisa arbetsvillkor för alla individer som är involverade i skapandet och distributionen av kulturella produkter. Detta omfattar konstnärer, författare, artister och även de som arbetar bakom kulisserna, till exempel tekniker och stödpersonal.

6. **Miljömässig hållbarhet:** Kulturproduktionens miljöpåverkan, inklusive faktorer som resursförbrukning, avfallsgenerering och koldioxidutsläpp, är en allt viktigare etisk fråga. Att anta hållbara metoder och minska de ekologiska fotavtrycken är avgörande för branschens långsiktiga lönsamhet.

Behovet av insyn i de gemensamma konsulära anvisningarna

Ett annat etiskt övervägande i den digitala kulturindustrin är behovet av transparens och ansvarsskyldighet när det gäller insamling och användning av data. Digitala plattformar och streamingtjänster samlar in stora mängder användardata för att anpassa innehållsrekommendationer och rikta reklam. Det har dock väckts farhågor om de etiska konsekvenserna av datautvinning, bland annat frågor om integritet, samtycke och algoritmisk partiskhet. Missbruk eller utnyttjande av användardata för kommersiella eller politiska syften kan få djupgående samhälleliga konsekvenser,

undergräva förtroendet för digitala plattformar och hota individens självständighet.

Innehållsskapare, digitala plattformar, beslutsfattare och konsumenter har alla en roll att spela för att främja en mer etisk digital miljö. Innehållsskapare bör följa principer om integritet, respekt och socialt ansvar i sina kreativa metoder, medan digitala plattformar bör prioritera användarnas integritet, datasäkerhet och algoritmisk transparens. Beslutsfattare måste anta regler som skyddar immateriella rättigheter, främjar mångfald och inkludering samt skyddar arbetstagarnas rättigheter i den digitala kulturindustrin. Slutligen har konsumenterna makten att kräva etiskt beteende från innehållsskapare och digitala plattformar genom att göra informerade val och stödja etiska alternativ.

Exempel

I en artikel från Guardian framgår att dessa databaser som används av generativa AI-program som används av populära företag som Midjourney och Stability AI ofta skapas genom att samla in miljarder bilder från internet, **utan att inhämta tillstånd från den ursprungliga konstnären.**

En annan **etisk fråga** som är uppe till debatt är om en AI ska kunna kopiera en annan konstnärs stil utan dennes tillstånd. Många konstnärer anser att svaret på den frågan är nej och menar att en AI som använder referensbilder från en konstnär inte skiljer sig från en människa som härmar en konstnärs stil och sedan utger den för att vara sin egen.

Ett huvudproblem med användningen av AI i CCI är förlusten av mänskliga uttryck och känslor, vilket för många är det som gör konst till verklig "konst". På samma sätt kan det faktum att AI tränas på befintliga trender och datamängder leda till att kvaliteten eller det unika i AI-genererade produkter försämras.

Hur mycket stöd som ges till AI-genererat arbete beror till stor del på individens egna preferenser och övertygelser om var gränserna ska dras.

Även om tekniska framsteg, t.ex. inom artificiell intelligens, i allmänhet betraktas som fördelaktiga eftersom de kan förbättra befintliga system och skapa nya lösningar, är **det viktigt att fundera över om dessa tekniker är rättvisa, användbara och fördelaktiga för alla.**

Ytterligare material:

- <https://www.unesco.org/en/articles/unesco-unites-diverse-perspectives-inform-policies-ai-creative-sectors>
- <https://academychronicle.com/8835/science-technology/ai-generated-content-in-creative-industries-the-ethical-concerns/>
 - [Audiovisuella tjänster och medietjänster | Att forma Europas digitala framtid \(europa.eu\)](#)
 - [Onlineplattformar och e-handel | Att forma Europas digitala framtid \(europa.eu\)](#)